

ELS USOS LINGÜÍSTICS A LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES VALENCIANES

Separata

1. Objectius de l'estudi

L'estudi que presentem a continuació, corresponent a l'àmbit de la Sociologia de les Llengües, ha estat patrocinat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i respon així al requeriment dels equips de govern de les cinc universitats constituents del Sistema Universitari Públic Valencià (SUPV), amb l'objecte de donar suport empíric a les accions que tendeixen a normalitzar l'ús del valencià a la universitat, en cadascun dels seus estaments: el professorat, l'estudiantat i el personal d'administració i serveis. Amb la informació produïda, les universitats pretenen fonamentar de manera rigorosa les seues polítiques encaminades a reblanir i superar els entrebancs que, a hores d'ara, limiten el personal universitari i l'estudiantat en el que hauria de ser l'ús normal de la llengua pròpia.

Les universitats no necessiten únicament un recull descriptiu de les dades de coneixement i ús del valencià a la universitat, sinó també una anàlisi sociolingüística realitzada amb la profunditat suficient per a comprendre les problemàtiques concretes i l'entramat d'actituds ideològiques que dificulten la normalització lingüística, per tal de poder bastir les corresponents polítiques de superació positiva d'aquests obstacles. En un sentit concret, es demana informació útil per al treball quotidià dels serveis lingüístics i, més genèricament, per a l'acció de cadascun dels vicerectorats específicament responsables de l'aplicació de les polítiques lingüístiques.

Els àmbits estudiats, sempre per a cadascun dels estaments, són: competències passives i actives en valencià, usos i pràctiques lingüístiques fora i dins de la universitat, valoració del valencià i actituds lingüístiques quant a l'ús del valencià a la universitat i, per últim, coneixement i ús dels serveis lingüístics universitaris. També s'han analitzat les opinions davant l'ús de l'anglès a la universitat, tant en la docència com en la investigació i també en l'ús administratiu. La informació produïda sobre aquests àmbits és comparable amb la informació existent d'uns altres sectors, o del conjunt, de la població valenciana.

2. Metodologia

Amb aquest ventall d'objectius i ultrapassats els 25 anys de la promulgació de l'Estatut d'Autonomia i de la Llei d'ús i ensenyament del valencià (LUEV), la primera investigació que es realitzava sobre l'ús del valencià al conjunt del sistema universitari públic valencià esdevenia necessàriament un estudi d'avaluació de les polítiques lingüístiques aplicades durant aquest període de temps per les universitats públiques valencianes.

Conseqüentment amb aquesta pretensió avaluadora es feu necessari un plantejament metodològic que possibilitara articular la producció de dos tipus diferents i complementaris de material informatiu: d'una banda, una ampla informació descriptiva de les diverses situacions en què es troba el personal i l'alumnat en relació a l'ús del valencià i la seua disposició i capacitats per abordar-les i, d'una altra, una informació qualitativa que reflectira el marc de representacions ideològiques dels individus davant la normalització del valencià com a llengua d'ús a la universitat i que ens informara, per tant, de les actituds sobre l'ús acadèmic, en les publicacions, l'ús administratiu, l'ús institucional, el perfeccionament de les competències lingüístiques, etc. S'ha emprat, doncs, una metodologia mixta, en la qual s'han combinat l'ús de tècniques quantitatives (l'enquesta estadística representativa) amb l'ús de tècniques qualitatives (l'entrevista oberta o semiestructurada i el grup de discussió triangular).

Totes dues tecnologies ens han produït una vasta informació, contrastable entre si, que ha de permetre sustentar les grans línies de les polítiques lingüístiques dels propers 25 anys. En aquesta separata es presenta únicament la informació quantitativa.

3. Les tècniques d'investigació

Amb aquest fi s'han dissenyat i aplicat qüestionaris específics per als tres estaments, alguns dels quals s'han hagut de matisar per a respondre a determinades particularitats de cadascuna de les cinc universitats. I s'ha mantingut també el criteri de treballar amb un baix marge d'error que permetera traure conclusions estadísticament representatives per facultats, però també per departaments i serveis, per la qual cosa la dimensió mostral del treball desenvolupat és bastant gran, amb més de 5.000 qüestionaris aplicats.

S'han fet 1.967 entrevistes telefòniques a estudiants i estudiantes. Les entrevistes al personal docent i investigador (PDI) es van realitzar amb contacte directe, cara a cara, a 1.637 persones. La mostra del personal d'administració i

serveis (PAS) ha estat de 1.415 persones entrevistades, també amb conversa cara a cara.

Els marges d'error mostrals, per cada universitat i col·lectiu, per a un nivell de confiança del 95,5% (2σ) i $p=q=50\%$, són:

Marges d'error	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	Total
PDI	4,9	5,0	4,9	4,9	4,9	2,3
PAS	4,9	4,6	4,9	4,9	4,9	2,2
Estudiantat	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	2,2
Total	3,0	2,9	3,1	3,0	3,2	1,4

A més a més d'aquesta enquesta aplicada a l'estudiantat, PDI i PAS, se n'ha fet una altra, de tipus censal, aplicada a cadascun dels serveis, departaments i centres, en la qual s'han indagat, exclusivament, els usos lingüístics administratius de cada universitat.

També s'han realitzat 11 entrevistes obertes o semiestructurades i s'han dut a terme 6 grups de discussió triangulars per tal de captar com representen ideològicament els propis actors la problemàtica associada al procés de promoure i d'inserir en el sistema universitari públic valencià assignatures impartides en la llengua pròpia del valencians i valencianes, així com les actituds davant l'ensenyament en anglès.

És important destacar que aquest estudi ha estat fruit de la col·laboració i la bona entesa entre les universitats del SUPV i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua que, a més a més, s'ha fet càrrec del finançament de la major part de les despeses.

4. El context sociolingüístic valencià

Al *Llibre blanc de l'ús del valencià II*, publicat l'any 2008 per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua amb motiu dels 25 anys de vigència de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, Rafael Ninyoles fa un balanç sociològic del procés de normalització lingüística des dels anys 60 fins al moment present, on relaciona l'esdevenir de la normalització lingüística amb els canvis socioeconòmics, demogràfics i ideològics en els que s'ha vist immersa l'estructura social valenciana. Aquest encertat treball mostra el context social i lingüístic en el qual s'han hagut de produir i aplicar les polítiques lingüístiques de les cinc universitats que componen el Sistema Universitari Públic Valencià, dins el marc

més ampli dels “reptes de la normalització” en el conjunt de la societat valenciana.

Quan es va promulgar l'Estatut d'Autonomia i la LUEV es va despenalitzar l'ús del valencià, fet que no significava però, posar a zero el marcador per a les dues llengües oficials que partien, per tant, de posicions desiguals. No s'abolia ni es qüestionava la posició de predomini i de privilegi del castellà, l'asimetria era immensa. Seguia pesant la inèrcia de llargues dècades d'aplicació de polítiques lingüístiques, explícites i implícites, d'implantació radical d'un model monolingüe castellà, durant les quals s'ha “naturalitzat” socialment la seua omnipresent posició de privilegi. Aquestes lleis, per tant, no feien una altra cosa que deixar obert als valencians i valencianes un llarg i difícil camí per tractar d'aconseguir l'equiparació de les dues llengües formalment oficials a la Comunitat Valenciana.

El text de Ninyoles abans esmentat ens mostra com tant la LUEV (1983) com l'Estatut d'Autonomia promulgat un any abans, van veure la llum en un context d'ascens social i revalorització simbòlica del valencià i, en bona mesura, són conseqüència de fenòmens socials, culturals i polítics desenvolupats en les dècades anteriors. El punt de partida en la recuperació del valencià és anterior a aquestes lleis i es produeix en el context de l'impuls democratitzador dels moviments socials dels anys seixanta i setanta, que veuen l'idioma com un dels pilars constituents de la identitat valenciana malmesa per 40 anys de règim franquista; així, la normalització lingüística resta associada al procés de modernització política i social.

Cal destacar com en sectors significatius de la societat civil la situació de l'idioma propi es visualitza en aquells moments com un problema col·lectiu que demana una decidida acció institucional i col·lectiva. En aquest trànsit el valencià no sols resulta descriminalitzat, sinó que queda connotat al mateix temps amb els valors del progrés i del desenvolupament socioeconòmic, i esdevé així un dels ingredients indefugibles de la transició democràtica i del nou Estat autonòmic.

Durant la dècada dels anys vuitanta, la LUEV fa de trampolí d'un nou impuls expansiu de l'ús social del valencià en diversos àmbits, com ara en l'àmbit de l'ensenyament o en alguns departaments de l'administració, i també comença a tindre presència als nous canals de comunicació i, encara que amb molta menor mesura, al mercat de treball, al sector terciari i a l'empresa privada. A les tres universitats públiques existents aleshores, encara que tímidament i minoritària, el valencià comença a tindre presència a les aules, a l'administració i en algunes publicacions científiques. Quant a l'ús institucional el rector de la UV (EG) ja s'expressa generalment en la llengua pròpia.

Tot i deixar immunes a la normalització àmbits socials ben importants, l'impacte de l'aplicació de la LUEV ha estat d'enorme transcendència en el redreçament social del valencià, sobretot pel que fa a l'increment de les competències lingüístiques en lectura i escriptura d'una part molt important de la població que, com veurem, afecta positivament les polítiques lingüístiques universitàries. Fins i tot, en el moment àlgid d'aquest impuls normalitzador es va posar fre, si més no parcialment i transitòriament, al ritme de substitució lingüística del valencià pel castellà en alguns àmbits de les relacions personals i familiars i en la transmissió lingüística intergeneracional.

O per l'impacte de les pressions polítiques i mediàtiques –principalment per l'erosió que ocasionen del valor simbòlic i de la dignitat del valencià–, o, com diu Rafael Ninyoles (2008: 25), pels profunds canvis produïts en la societat valenciana, canvis que han debilitat més eficaçment l'impuls normalitzador de la llengua pròpia que els entrebancs polítics, com ara la “transformació profunda del sistema social de valors i... la major debilitat en l'articulació social i en el teixit associatiu, apatia democràtica, menor implicació en la cultura cívica i passivitat participativa... que s'orienta a la privacitat, a l'augment de la desconfiança interpersonal i social, que aclama... l'individualisme consumista, i realça en tot cas els drets personals per damunt dels drets col·lectius,” o potser també per l'efecte sumat de totes dues causes (polítiques i socials/ideològiques), en qualsevol cas, la inèrcia d'aquest formidable impuls de transformació social modernitzadora, democràtica i valencianista sembla que tocà fons i paral·lelament el redreçament idiomàtic també es debilità. Les dades sociològiques disponibles fixen el punt d'inflexió d'aquesta ona expansiva normalitzadora, aproximadament, durant les primeries dels anys noranta, alhora que emergeix novament la tendència latent a la intensificació de la substitució lingüística pel castellà.

Fet i fet, vint-i-cinc anys després de la seua promulgació, les dades ens mostren la minvada presència social de la llengua pròpia a les àrees urbanes i als espais socialment i econòmicament rellevants, que evidencien ben a les clares la seua debilitada posició simbòlica i la persistència de la minorització que, tot plegat, posa constantment de manifest la situació de vulnerabilitat en la qual es troba el valencià en la interacció amb altres llengües, no sols amb el castellà.

Quan es generalitza una percepció del conflicte entre les dues llengües com una qüestió merament individual o personal, o dit d'una altra manera, quan les dificultats quotidianes per a usar la llengua ja no s'interpreten pels subjectes com meres concrecions d'una pugna social entre dos idiomes en conflicte, sinó com un accident personal, atzarós i aleatori, això ens indica que la llengua minoritzada ha assolit un alt grau de *vulnerabilitat*, en el sentit que aquesta llengua pot ser agredida sense que això done lloc a respostes col·lectives dels seus usuaris i usuàries, o sense que les institucions que li són pròpies es veguen

necessàriament impel·lides o pressionades socialment a respondre-hi. Els individus i indivídues valencianoparlants esdevenen, per tant, subjectes fràgils.

D'altra banda, a hores d'ara, la naturalesa inequívocament col·lectiva i social dels fenòmens lingüístics queda borrosa i desdibuixada en una mar d'identitats personalitzades (*costumitzades*), esdevenint un més dels molts senyals que confegeixen a cadascú la seua pròpia imatge particular. No ens ha de sorprendre, doncs, el fet que sobre el matalàs d'aquesta realitat social identitàriament atomitzada, aquest darrer període econòmic fortament especulatiu que va des de l'any 2000 fins al començament de la crisi, haja estat un caldo de cultiu idoni per al bastiment d'una nova construcció simbòlica de la identitat valenciana en la qual la llengua (el valencià), sense arribar a ser totalment prescindible, no ocupa en absolut un lloc de relleu en la seua construcció.

És en aquest marc que ens mourem després que, molt probablement, hem deixat enrere en el temps els sostres als quals va arribar aquella embranzida valencianista i democratitzadora encetada als anys seixanta. Ara podrem veure quin ús han fet les universitats del SUPV del vigent marc legal i fins on han arribat en la tasca complexa d'eleva la llengua pròpia a la categoria de llengua normal en els diversos usos acadèmics, científics, administratius i col·loquials, de la vida universitària.

En aquest sentit, les universitats públiques són peces simbòlicament molt importants en el procés de normalització i valorització d'una llengua. La seua opció i el seu comportament lingüístics són referent per a tots els valencians i valencianes, per la qual cosa recau sobre aquestes una gran part de la responsabilitat en l'èxit o el fracàs del redreçament de la llengua pròpia al País Valencià. Però és indiscutible també que es troben fortament condicionades i limitades en el seu abast normalitzador per l'evolució general del canvi lingüístic en el conjunt del territori i en la resta de les institucions valencianes. Per a ser efectius, els avanços assolits en el sistema educatiu haurien de produir-se anàlogament en el conjunt de les institucions valencianes i del teixit social, i de manera concordant, les polítiques haurien de ser coherents en tots els àmbits de la vida social.

L'espai universitari valencià tampoc és cap model de concordança. Les diferències competencials i actitudinals envers el valencià són extraordinàriament desiguals, no solament per universitats, sinó també per centres, departaments i serveis, al mateix temps que són part integrant de les que hi ha entre les diverses zones del territori valencià. La UA i la UMH tenen una presència de població amb un origen territorial no valencianoparlant significativament superior a les altres universitats del SUPV. Tanmateix, és un fet que la política lingüística a les cinc universitats no és ni homogènia ni

equivalent i que entre aquestes hi ha intensitats normalitzadores diferents, tant en la definició de les línies d'actuació sociolingüística, com en el seu grau d'acompliment i d'assoliment dels objectius prefixats.

Els resultats del treball posen de manifest, reiteradament, que la població que procedeix de la zona d'Alcoi-Gandia-Dénia, de la zona de València i de la zona de Castelló, així com la procedent de Catalunya i les Illes Balears, presenten competències lingüístiques i nivells d'ús en valencià –així com actituds favorables a la promoció del valencià–, significativament per damunt de la mitjana. Conseqüentment, l'estructura de la població de cada universitat, quant al seu origen territorial, condiciona el respectiu estat actual del valencià, però també i molt significativament, el disseny, la intensitat, i l'extensió de les polítiques lingüístiques aplicades. I també ha condicionat la convicció de la necessitat i importància de la implementació rigorosa d'aquestes polítiques per part dels diversos equips de direcció que han governat cada universitat durant aquests cinc lustres.

5. Polítiques lingüístiques universitàries

De les cinc universitats que s'analitzen en aquest estudi, l'any 1983 quan es va promulgar la LUEV només n'existien tres, tant la Universitat Jaume I com la Universitat Miguel Hernández es van constituir posteriorment, i de les tres existents aleshores només a la Universitat de València s'impartien, quasi simbòlicament, unes ben poques classes en valencià.

La Universitat de València-Estudi General (UV-EG) i la Universitat Jaume I (UJI) reflecteixen en els seus estatuts l'oficialitat de les dues llengües i, com a institucions públiques valencianes, declaren com llengua pròpia la que ho és també de la Comunitat Valenciana. La Universitat Politècnica de València (UPV) i la Universitat d'Alacant (UA), en canvi, indiquen únicament que són oficials les dues llengües de la Comunitat, sense destacar com a pròpia el valencià, mentre que la Universitat Miguel Hernández (UMH) no fa cap referència a les llengües que considera oficials però, en l'article 72 relatiu als drets de l'estudiantat, en l'apartat j, reconeix el dret d'aquest "a realitzar els exàmens i proves d'avaluació en qualsevol de les llengües oficials de la Comunitat Autònoma".

Només la UV-EG i l'UJI han elaborat plans específics de normalització lingüística del valencià d'abast general a tota l'activitat universitària, a la UPV i la UA en canvi, en no disposar d'un pla de llarg termini explícitament concebut, s'han implementat accions que abasten els àmbits de la docència, dels usos administratius, de les publicacions i de la vida cultural. A la UMH encara no hi

ha cap document de directrius en matèria d'ús del valencià, tot i que s'hi imparteixen cursos d'aprenentatge i coneixement d'aquest idioma.

L'UJI, des de 2002 i amb confirmació judicial, és l'única universitat valenciana que exigeix el coneixement del valencià com a requisit per accedir a les places del personal d'administració i serveis, però cada universitat disposa d'un servei amb recursos humans i tècnics, que es fan càrrec de la promoció, la formació, l'assessorament i la difusió del valencià.

Per tal de possibilitar la docència en valencià les universitats valencianes han desenvolupat dues estratègies distintes, la d'habilitar *línies en valencià* (l'OCA – oferta del curs acadèmic–), implementades amb adequacions particulars i especificitats a la UV, a la UPV i a la UA, i la d'oferir en valencià totes aquelles assignatures que figuraren en el POD (pla d'organització docent) d'un professor o professora lingüísticament competent i disposat a impartir-les en la llengua pròpia de la universitat, que ha caracteritzat *l'estratègia lingüística* de l'UJI. En aquest cas, doncs, no hi hauria duplicitat de grups en les dues llengües com en el sistema de línies sinó que hi hauria grups unitaris, amb assignatures que s'impartirien únicament en valencià o en castellà, tant optatives com troncal i obligatòries; de fet, lingüísticament, les assignatures es distribuïrien de forma aleatòria segons l'opció lingüística del professorat.

Tant una estratègia com l'altra assumien com un fet inapel·lable que, atesa la posició de privilegi del castellà en la societat i en les universitats valencianes, quasi absoluta fins a aquell moment, la proporció d'alumnat que escolliria rebre la docència en la llengua minoritzada seria significativament inferior a l'elecció del castellà. Davant d'aquesta contundent realitat l'opció de crear una línia per als i les castellanoparlants i una altra per als i les valencianoparlants tenia com a objectiu assegurar a aquest últim grup la satisfacció del dret que els assisteix de ser ensenyats i ensenyades en la seua llengua, i intentar que, sempre que siga això possible, s'oferisca de cada assignatura, almenys, un grup en valencià. A la UPV l'any 2000 el vicerectorat a qui competia la normalització lingüística va crear les línies en valencià amb el següent criteri: a) per cada dos grups, un ha de ser en valencià; b) si hi ha un sol grup, el professorat decideix en quina llengua s'imparteix la classe; c) tota aquesta informació ha de ser pública abans de la matriculació de l'alumnat. Val a dir que en algun centre es van crear les línies però, excepte en Informàtica, on es feia amb més rigor, no es va garantir realment que el professorat les impartira en valencià. A la UA, sense tindre en compte les assignatures de Filologia Catalana en les quals és metodològicament preceptiu, es va començar a impartir classes en valencià al voltant del curs 1991/92 per iniciativa d'un grup de professors i professores de diversos departaments i àrees com ara: informàtica, història de la ciència, física aplicada, filologia anglesa, ecologia, anàlisi econòmica, etc.; i, des del curs 2001/02, es van

començar a donar incentius al professorat, als departaments i als centres pels crèdits impartits en valencià. A la UMH no es fan classes en valencià.

Mirat així i descrit de forma esquemàtica, crear línies constitueix una estratègia bàsicament defensiva que es considera apropiada per a aquells períodes històrics d'una societat en els quals assolir el bilingüisme es presenta com un objectiu impossible, raó per la qual i encara que siga com un mal menor, es tracta de cercar la coincidència del professorat i l'alumnat valencianoparlant, i evitar així les situacions de conflicte on, si no s'actuava així, aquest col·lectiu minoritari hauria de renunciar o ocultar la seua llengua. Contràriament, l'opció per un ensenyament sense línies té sentit, per tant, en un escenari de simetria real de les dues llengües o, com suposava aleshores la direcció de l'UJI, quan s'espera una ràpida i amplíssima bilingüització del conjunt del teixit social i, consegüentment, la superació en un termini relativament curt del conflicte lingüístic. L'any 1991 no es veien raons per pensar que una política de normalització lingüística decidida del Govern valencià no seria capaç de superar el bilingüisme asimètric del país i assolir en un termini no massa llarg un ampli bilingüisme real en la societat valenciana. Si totes aquestes premisses es complien l'UJI ja no hauria de canviar d'estratègia mentre que les universitats amb línies, arribat el moment de la bilingüització social, haurien d'abandonar la seua estratègia i adoptar la que ja s'havia instal·lat a l'UJI. Tanmateix, s'han complit molt poques d'aquestes premisses: continuem en un context de bilingüisme asimètric, de forta desigualtat de les dues llengües, de gran vulnerabilitat del valencià i s'allunya a l'horitzó l'esperada societat bilingüe.

La clau de volta d'aquestes polítiques és el professorat, que es converteix en el sector clau del procés, atès que la càrrega del canvi lingüístic descansa principalment en les seues actituds i comportaments, de manera que la capacitat de les universitats (una altra cosa és la voluntat) de dur a terme docència en valencià depèn del personal docent i investigador (PDI), capacitat i amb disposició de fer-ne. Però, a més a més de la capacitat de l'alumnat i el professorat, són determinants les actituds de tolerància o intolerància a rebre o impartir la docència en una llengua socialment minoritzada i, d'altra banda, resulta també determinant la voluntat i la capacitat de cadascuna de les institucions universitàries públiques valencianes de garantir una oferta suficient de docència en la llengua pròpia.

Encara en aquelles universitats amb més docència en valencià, en la mateixa universitat conviuen facultats amb una oferta prou alta de crèdits en valencià amb unes altres on és difícil trobar-ne cap, mentre que l'alumnat que voldria rebre classe en valencià es distribueix prou més homogèniament per totes les facultats i titulacions. En general, hauríem de concloure que l'ús social *normal* d'una llengua minoritzada té una lògica de funcionament que difícilment pot encaixar dins el model lògic d'oferta/demanda i té molt més a veure, en canvi,

amb el grau de bilingüisme real de la població, en aquest cas la universitària, i amb el grau d'intolerància i resistència a l'ús de la llengua minoritzada dels i les monolingües castellanoparlants. Cal dir que tant l'oferta com la demanda estan fortíssimament condicionades per les relacions de poder entre les dues llengües (o entre els grups socials que hi donen suport).

6. Resultats de l'enquesta

6.1. Competències en valencià en el SUPV

Pel que fa a la docència, la formació d'estudiantat i professorat en valencià ens pot permetre una primera aproximació a l'estat de la qüestió. Quasi un 90% de l'estudiantat del SUPV ha estudiat valencià, del qual un 90% ho ha fet a l'institut; per tant, **al voltant d'un 81% ha estudiat valencià a l'institut.**

Entre el PDI del sistema universitari públic valencià, el 60% diu haver estudiat valencià, una dada que contrasta amb el 90% de l'estudiantat. Les diferències entre universitats són molt significatives, ja que a la UPV el percentatge de professorat que ha estudiat valencià arriba just al 50%, mentre que a l'UJI supera el 80%. En aquest sentit, més de la meitat del PDI de la UMH, i quasi la meitat de la UPV, no disposen de cap nivell acreditat de coneixements de valencià. Amb diferència és l'UJI la que té un professorat més format en valencià, ja que un 59,4% té reconegut un nivell mitjà o superior de valencià, mentre que en el SUPV en conjunt aquesta dada es queda en un 37,3%: és a dir, **poc més d'un de cada tres professors i professores disposa d'un nivell acreditat de coneixements de valencià mitjà o superior.**

Taula 01. Estudis de valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Ha estudiat valencià	62,7	61,2	81,4	50,9	56,2	60,4
N	342	358	298	357	281	1.636
Coneixements orals						
Elemental	11,6	4,3	3,8	5,9	2,8	6,0
Mitjà	23,9	15,4	18,1	19,4	21,4	18,8
Superior	20,1	29,5	42,5	17,9	21,4	25,3
Cap	6,9	17,2	16,9	9,6	3,4	12,0
Altres	36,5	33,6	18,1	46,6	51,0	37,4
N	0,9		0,6	0,7		0,4
N	340	358	296	354	281	1.630

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Les diferències també són significatives pel que fa a l'edat. Trobem una fractura generacional, estadísticament significativa, entre el PDI de més de 40 anys i el

que en té menys: mentre els primers han estudiat valencià per sota de la mitjana, els més joves ho han fet per damunt.

6.1.1. Competència oral passiva

Troblem competències passives pràcticament universals, tant orals com escrites, la qual cosa justificaria que cap membre de la comunitat universitària hauria de canviar de llengua (del valencià al castellà) per fer-se entendre per un altre membre de la comunitat universitària, per escrit o oralment. Així mateix, si més no tècnicament, les competències escrites passives, també pràcticament universals, permetrien que la comunicació escrita interna en el SUPV es fera tota en valencià.

Taula 02. Entén el valencià (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV	SIES 2005*
Correctament	56,4	74,7	52,3	68,7	73,4	67,3	51,7
Bastant bé	30,6	18,8	36,1	21,9	22,1	24,4	21,7
Amb dificultat	9,8	4,8	7,1	8,2	3,8	6,5	20,3
Gens	3,3	1,6	4,5	1,3	0,7	1,7	6,3
N	395	391	387	396	399	1.967	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

* Dades de l'enquesta realitzada pel Serveis d'Investigacions i Estudis Sociolingüístics de la Conselleria de Cultura, realitzada l'any 2005.

Taula 03. Entén el valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	64,9	86,6	85,2	74,0	56,2	76,3	51,7
Bastant bé	26,6	10,9	12,3	22,9	30,8	18,9	21,7
Amb dificultat	7,5	1,3	2,5	2,9	10,3	3,9	20,3
Gens	0,9	1,2		0,2	2,7	0,9	6,3
N	340	358	300	357	280	1.635	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

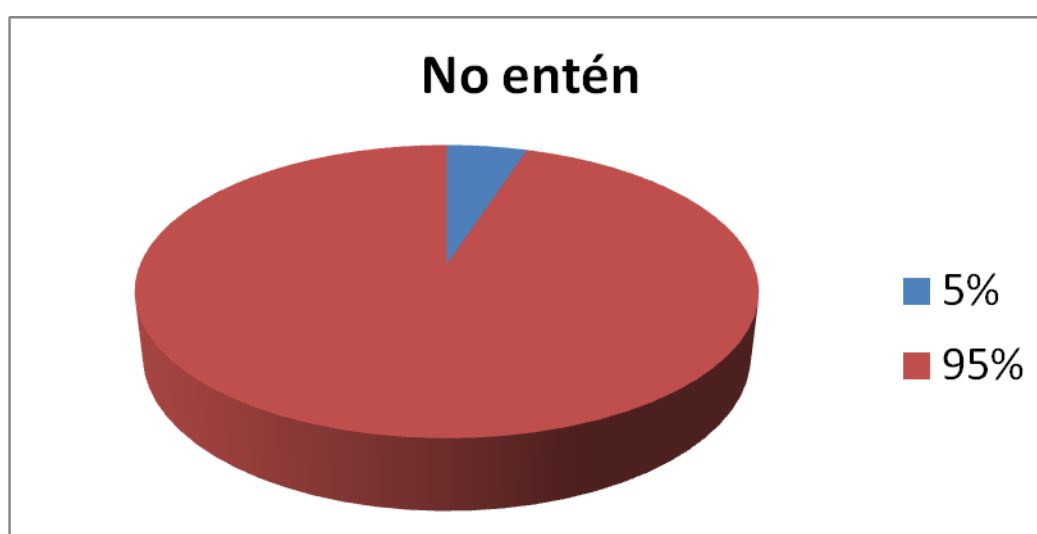
Taula 04. Entén el valencià (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	70,3	80,7	80,6	72,6	60,5	75,2	51,7
Bastant bé	25,0	15,2	19,4	25,7	34,2	21,3	21,7
Amb dificultat	4,1	3,7	0,0	1,4	3,5	3,0	20,3
Gens	0,7	0,3	0,0	0,3	1,8	0,5	6,3
N	308	350	239	305	214	1.417	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

El col·lectiu universitari amb majors competències és l'estudiantat, seguit del PAS. Per tant, és el col·lectiu de PDI on més dificultats competencials actives i passives hi ha quant al valencià. És especialment destacable el nivell competencial del personal d'administració i serveis de la Universitat Jaume I, ja que les competències en valencià, orals o escrites, actives o passives, són pràcticament universals entre aquest col·lectiu. Pel que fa a l'estudiantat, les branques d'estudi introdueixen poques diferències, tot i que es concentra la distanciació entre l'estudiantat d'arts i d'humanitats, amb més competències, i l'estudiantat d'enginyeria i d'arquitectura amb menys.

G 01. La població que no entén gens els valencià no supera mai el 5%.

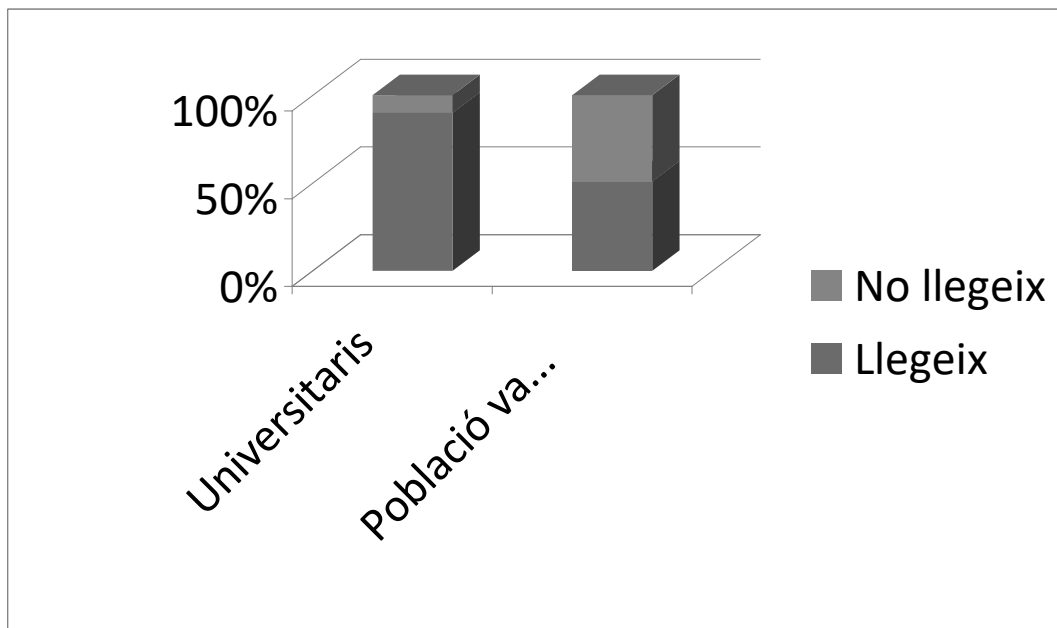
La competència oral passiva és pràcticament universal en el SUPV, tant entre l'estudiantat, com el PDI i PAS. 9 de cada 10 persones que formen part de les institucions universitàries públiques valencianes entenen el valencià bastant bé o correctament. Les institucions amb majors dificultats, en aquest nivell competencial, són la UA i la UMH, on les respostes de comprensió correcta són significativament inferiors a les de les altres tres universitats públiques valencianes. Amb tot, la població que declara no entendre gens el valencià no supera mai el 5%, en general, en cap estament universitari, ni en cap institució, en particular, independentment de l'origen territorial de la persona entrevistada.

6.1.2. Competència escrita passiva

Almenys 9 de cada 10 membres de les universitats valencianes públiques, siguen del col·lectiu que siguen, diuen saber llegir el valencià correctament o

bastant bé, en comparació amb el 50,9% de la població valenciana (2005). Entre el PDI de la UV-EG i de l'UJI un 95% i un 96,3%, respectivament, mentre a la UMH un 21,2% el llegeix amb dificultat o no sap llegir-lo. Per tant, l'edició i circulació de documentació, siga administrativa o acadèmica, en valencià no hauria de generar problemes de comprensió dels seus continguts, pràcticament, entre cap dels col·lectius als quals s'adreça.

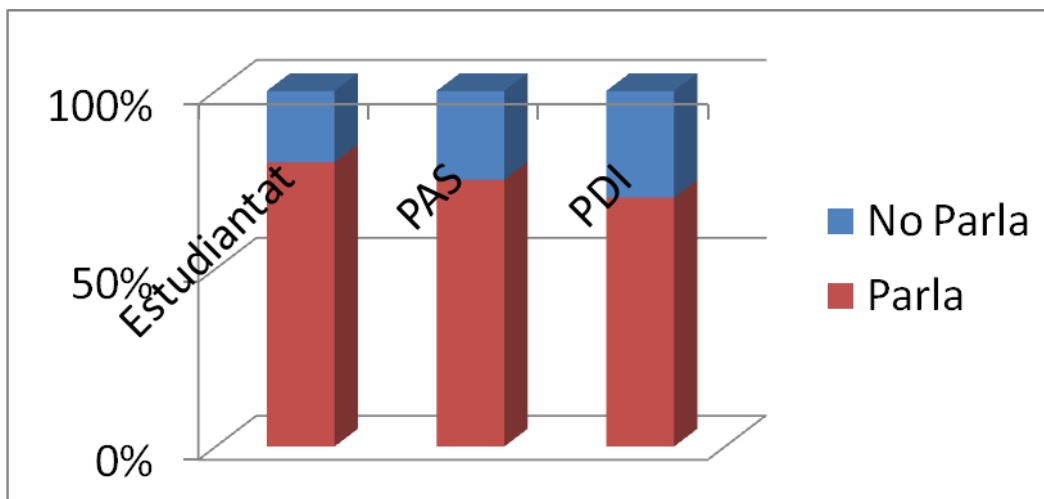
G02. Saben llegir (90; 50,9)

6.1.3. Competència oral activa

Quant a les competències orals actives de l'estudiantat (8 de cada 10) superen les dels professors i professores (quasi 7 de cada 10), que també són superades per les del PAS (74,4%). Per tant, el col·lectiu amb menys competències per parlar en valencià és el del PDI. Amb tot, podem dir, en relació a les competències orals, que els intercanvis parlats entre membres de qualsevol col·lectiu del sistema universitari públic valencià (SUPV) podrien desenvolupar-se, com a mínim, en un 70% dels casos en valencià (només 1 de cada 3 PDI o PAS procedent d'Hispanoamèrica declara no entendre gens el valencià).

G03. Competències orals actives (8; 7,5; 7)

Taula 05. Sap parlar valencià (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV	SIES 2005
Correctament	38,6	62,5	38,7	52,3	61,8	53,0	37,6
Bastant bé	30,8	22,3	28,4	24,0	24,8	25,8	14,7
Amb dificultat	15,9	8,2	18,7	14,0	7,8	12,0	25,6
Gens	14,6	7,1	14,2	9,8	5,5	9,3	22,2
N	396	387	387	395	399	1.964	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 06. Sap parlar valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	37,4	58,5	61,7	47,4	26,5	49,1	37,6
Bastant bé	20,4	18,9	22,2	18,0	17,7	19,2	14,7
Amb dificultat	25,5	17,6	13,0	25,5	32,0	22,0	25,6
Gens	16,7	5,0	3,1	9,0	23,8	9,8	22,2
N	340	358	298	356	280	1.633	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 07. Sap parlar valencià (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	36,4	55,7	58,1	38,6	30,4	46,4	37,6
Bastant bé	36,1	22,5	34,9	27,9	27,8	28,0	14,7
Amb dificultat	21,8	15,2	6,2	27,6	31,3	19,6	25,6
Gens	5,8	6,6	0,8	5,9	10,4	6,1	22,2
N	306	350	239	303	216	1.414	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

6.1.4. Competència escrita activa

Encara que a molta distància de la mitjana de la població valenciana, un 38,1% de l'estudiantat de la UMH diu no saber escriure gens en valencià, o fer-ho amb dificultats, a molta distància de la segona universitat amb més problemes per desenvolupar aquesta competència, que és la UA amb el 29,7%.

Taula 08. Sap escriure en valencià (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV	SIES 2005
Correctament	41,9	58,9	36,1	50,9	60,4	52,2	18,1
Bastant bé	28,4	22,7	25,8	24,8	22,3	24,5	11,8
Amb dificultat	15,1	10,8	21,3	10,3	11,1	12,4	21,1
Gens	14,6	7,6	16,8	13,9	6,2	10,9	49,0
N	396	389	387	396	399	1.967	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 09. Sap escriure en valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	34,7	44,0	56,5	26,6	21,2	37,0	18,1
Bastant bé	18,6	21,9	21,7	19,8	13,0	19,9	11,8
Amb dificultat	27,1	24,6	14,9	32,9	30,8	26,8	21,1
Gens	19,6	9,5	6,8	20,7	34,9	16,3	49,0
N	339	358	297	356	281	1.632	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 10. Sap escriure en valencià (PAS)

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV	SIES 2005
Correctament	30,7	46,9	59,7	28,9	28,7	39,5	18,1
Bastant bé	33,4	26,8	34,1	30,9	22,6	29,4	11,8
Amb dificultat	27,0	18,3	5,4	31,3	35,7	23,0	21,1
Gens	8,8	8,0	0,8	8,9	13,0	8,1	49,0
N	308	350	240	304	215	1.417	6.698

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

En conjunt, l'estudiantat del SUPV declara saber escriure en valencià correctament o bastant bé en un 76,7% dels casos, mentre que la població en general declarava el 2005 aquest nivell competencial només en un 29,9% dels casos, i quasi la meitat (49%) declarava no saber-ne gens. Només un 56% dels professors o professores, en canvi, es declaren amb competències per escriure en valencià. La plantilla de PDI amb menys competències d'escriptura en valencià és la de la UMH (34,2%), en aquest cas acompanyada de la UPV (46,4%). A l'UJI, però, ens trobem amb el 78,2% de PDI que diu saber escriure

correctament o bastant bé el valencià, quasi tants com estudiantat (80,6%). Pel que fa al PAS, pràcticament 7 de cada 10 treballadors i treballadores són capaços d'escriure correctament o bastant bé en valencià. Una capacitat que en cap de les universitats del sistema públic valencià baixa del 50%

6.2. Pràctiques lingüístiques fora de la universitat

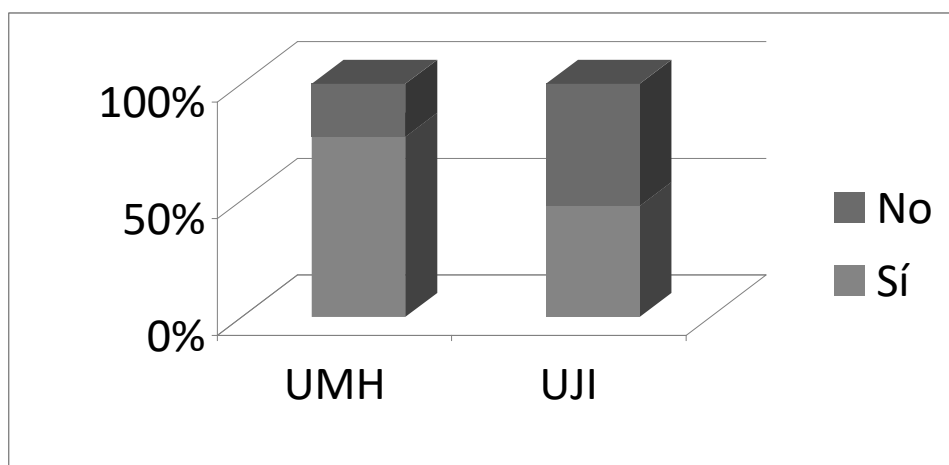
6.2.1. Usos lingüístics amb la família

En el SUPV, l'estudiantat que parla sempre en valencià a la casa materna només arriben a un 25%, és a dir, només 1 de cada 4 estudiants i estudiantes del SUPV parla sempre en valencià a la casa materna. El monolingüisme en castellà a la casa materna és màxim entre l'estudiantat de la UMH, amb el 77,3%; mentre que el mínim el trobem entre l'estudiantat de l'UJI, amb un 47,6%. En qualsevol cas, la universitat castellonenca és l'única on la proporció de monolingües en castellà a la casa materna és inferior al 50%.

G04. Parla sempre en valencià a casa materna (1 de 4)

G05. Monolingüe castellà a casa (77,3 ; 47,6)

Hi ha una reducció de la transmissió intergeneracional de relacions familiars monolingües en valencià entre el PDI, i molt semblant en el PAS, del SUPV, en passar d'un 25% que declara que parla sempre en valencià amb els pares i mares a un 20% dels que diuen que parlen sempre en valencià amb els fills i filles.

G06. Reducció de la transmissió intergeneracional de relacions familiars monolingües en valencià en PDI i PAS.

I, d'altra banda, cal destacar les enormes diferències territorials que apareixen: els usos familiars de la població universitària de la UMH o la UA difereixen molt dels de la població universitària de l'UJI. Aquestes diferències estan molt relacionades amb l'origen territorial de les respectives poblacions universitàries.

6.2.2. Usos lingüístics amb amistats i 'companys i companyes de pis'

Quan passem a l'àmbit de les relacions amb les amistats, s'observa una tendència a la reducció de les relacions monolingües valencianes a favor de les

relacions bilingües, i es mantenen constants les relacions monolingües castellanes importades de la llar d'origen. Així, les relacions monolingües en valencià cauen del 22-25% familiar, a unes freqüències que oscil·len entre 8,9% del PDI i el 17,1% de l'estudiantat.

Els estudiants i les estudiantes del SUPV resideixen en llocs amb pautes lingüístiques similars a les experimentades a la llar materna, amb una lleugera tendència cap als usos bilingües en la transició. Aquesta tendència bilingüe és màxima entre l'estudiantat de la UV-EG, que passen de declarar que parlen només en valencià a casa dels pares un 35% a dir que parlen només en valencià a la casa on viuen durant el curs un 27%: aquesta diferència fa augmentar els diversos nivells de bilingüisme, atès que l'estudiantat que declara parlar només en castellà varia a penes un punt, d'un entorn a l'altre.

Taula 11. Llengua que parla amb els companys i companyes de la casa on viu (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
Sempre valencià	10,5	29,2	9,0	21,0	27,2	21,0
Més valencià	1,9	4,9	2,6	1,8	3,8	2,9
Indistintament	4,6	7,6	4,5	9,4	8,1	7,5
Més castellà	5,7	6,5	4,5	8,1	6,0	6,5
Sempre castellà	73,6	47,6	78,8	57,7	53,6	59,9
Altres	3,8	4,3	0,6	2,0	1,3	2,2
N	397	389	390	397	397	1.967

Taula 12. Llengua que parla amb les amistats (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
Sempre valencià	8,6	21,2	5,8	15,6	24,1	17,1
Més valencià	2,4	8,7	3,2	6,4	4,0	4,7
Indistintament	10,0	15,8	11,6	15,4	18,6	15,3
Més castellà	9,7	11,4	7,7	15,4	10,2	11,5
Sempre castellà	66,2	41,3	71,0	45,7	41,8	49,8
Altres	3,0	1,6	0,6	1,5	1,3	1,6
N	396	387	387	395	399	1.965

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

El nivell de monolingüisme en castellà amb amics i amigues és molt similar entre estudiantat i PDI; tanmateix, el monolingüisme en valencià en aquesta mena de relació és significativament més present entre la població estudiantil que entre el PDI.

Entre el PAS del SUPV, en comparació amb l'estudiantat i el professorat, es dona una major tendència cap al castellà en les relacions amb les amistats. I en això el personal d'administració i serveis de la UA s'assembla més al de la UMH, que el PDI i l'estudiantat.

Així, es produeix una tendència del monolingüisme cap al bilingüisme, quan passem de les pràctiques lingüístiques en les relacions familiars a les pràctiques en les relacions d'amistat, en tots els col·lectius universitaris: una reducció del monolingüisme que afecta especialment el monolingüisme valencià.

6.2.3. Usos lingüístics de compres i amb persones desconegudes

Quan les relacions es tornen més impersonals, com ara quan es va de compres o es relacionen amb persones desconegudes, aleshores s'observa una tendència a la reducció del bilingüisme a favor del monolingüisme castellà.

Taula 13. Llengua que parla quan va de compres (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	2,5	8,3	11,8	5,4	1,4	6,2
Més valencià	0,3	3,3	7,5	3,6	0,7	3,0
Indistintament	16,2	32,4	29,8	27,3	10,9	25,7
Més castellà	13,1	10,7	11,2	12,2	7,5	11,3
Sempre castellà	67,6	44,9	39,8	51,6	79,6	53,6
Una altra	0,3	0,3				0,2
N	341	358	297	358	281	1.636

Taula 14. Llengua que parla amb persones desconegudes (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	2,8	5,9	5,6	4,1	1,4	4,4
Més valencià		3,7	5,0	2,7	0,7	2,6
Indistintament	10,6	27,2	23,0	19,4	4,8	19,6
Més castellà	14,7	12,8	17,4	16,0	7,5	13,9
Sempre castellà	71,6	50,5	49,1	57,8	85,6	59,4
Una altra	0,3					0,1
N	341	356	298	358	281	1.633

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

L'edat de les persones entrevistades no introdueix diferències que es puguin destacar entre el PAS, però sí entre el PDI, en el qual podem constatar la reducció de la presència del valencià segons ens aproximem a les generacions més joves.

6.2.4. Usos lingüístics amb els mitjans de comunicació

El seguiment freqüent de les cadenes que emeten només en valencià, això és, TV3 i Canal 33, més que triplica el de les ràdios (Ràdio 9 o Catalunya Ràdio), especialment entre l'estudiantat i PDI. El PDI és el col·lectiu que declara veure aquestes televisions amb més freqüència, amb un 18,8%. Una freqüència que és significativament més elevada entre el PDI de l'UJI i de la UV-EG, que se situa al voltant del 25%.

6.2.5. Usos lingüístics en la lectura

1 de cada 5 estudiants i estudiantes llegeix amb freqüència llibres en valencià, mentre que 1 de cada 4 no llegeix mai llibres en valencià; entre el PDI del sistema universitari valencià, en canvi, són més freqüents les lectures en anglès que les lectures en valencià, mentre per al PAS l'ordenació de llengües de lectura és castellà-valencià-anglès.

Taula 15. Llegeixen en valencià (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
Sempre o quasi sempre	4,5	7,1	3,6	6,8	9,1	7,0
Molt sovint	12,0	23,5	9,1	12,6	20,6	16,1
De vegades	35,6	35,9	30,6	36,1	39,6	36,9
En rares ocasions	18,9	11,1	16,5	16,5	10,4	14,2
Mai	29,0	22,4	40,2	28,0	20,3	25,8
N	376	379	363	382	394	1.906

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 16. Dues llengües que predominen en les lectures (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Castellà	97,9	97,4	96,0	98,0	100,0	97,7
Anglès	65,7	46,8	63,6	71,0	85,2	61,6
Valencià	21,9	41,4	35,1	23,9	6,5	29,5
Francès	5,4	2,3	1,9	2,6		2,7
Italià	2,4	1,7	0,7	0,9	1,3	1,5
Alemanys	0,8	2,1	1,7	0,6	0,2	1,2
Una altra	1,7	0,6		0,5	0,2	0,7
N	341	358	299	358	281	1.637

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 17. Dues llengües que predominen en les lectures (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Castellà	100,0	96,9	99,2	98,4	99,5	98,2
Valencià	62,0	51,7	86,3	65,1	33,5	58,3
Anglès	23,4	38,9	13,3	26,6	44,2	31,2
Francès	1,9	2,9		2,3	0,9	2,1
Italià	0,6	0,9	0,8		0,9	0,6
Alemanys		0,3	0,4		0,9	0,2
Una altra		0,3				0,1
N	308	350	240	304	215	1.417

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

El PAS de la UV-EG després del de la UMH és qui menys llig en valencià, mentre que en el de l'UJI la presència de citacions del valencià s'aproxima a la del castellà. Entre el PDI també hi ha diferències segons l'edat, de manera que

les generacions més joves redueixen significativament, en comparació a les més majors, els seus usos vinculats al valencià.

6.3. Pràctiques lingüístiques dins de la universitat

6.3.1. Usos lingüístics en les relacions informals

En les seues relacions informals dins la universitat entre si i amb la resta dels estaments universitaris, entre un 8% i un 11% declaren mantindre usos monolingües valencians, i entre un 46% i un 53% declaren pràctiques monolingües castellanes. És destacable que el col·lectiu de PAS representa la part de la població universitària amb un usos lingüístics del valencià, tot i que febles, més pròxims a la normalització del valencià, liderats sobretot pel PAS de l'UJI, al qual se li exigeix el requisit lingüístic per accedir-hi; mentre que el col·lectiu amb unes pràctiques lingüístiques lleugerament més allunyades de l'avanç dels usos del valencià és el del PDI.

Taula 18. Parla amb els companys i companyes d'universitat (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Valencià	3,9	13,7	36,8	7,9	0,0	11,5
Segons la llengua en què em parlen	28,2	40,0	34,3	35,2	20,5	34,5
Castellà	67,5	46,0	28,9	56,6	79,5	53,8
Una altra llengua	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3
N	308	350	239	304	216	1.417

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

6.3.2. Pràctiques lingüístiques en la docència

La immensa majoria de l'estudiantat del SUPV rep les classes només en castellà, en canvi els estudiants i estudiantes que reben tota la docència en valencià són summament escassos. El 53,7% rep totes les classes en castellà, en canvi, el model de línia en valencià, en la qual totes les assignatures són impartides en valencià, és pràcticament inexistent. De fet, només un 1,8% de l'estudiantat del sistema públic universitari valencià declara rebre totes les classes en valencià. Sembla que la UV-EG és la que ofereix més oportunitats, i així i tot arriba a un esquifit 3,8% de l'estudiantat.

G07. Classes en valencià

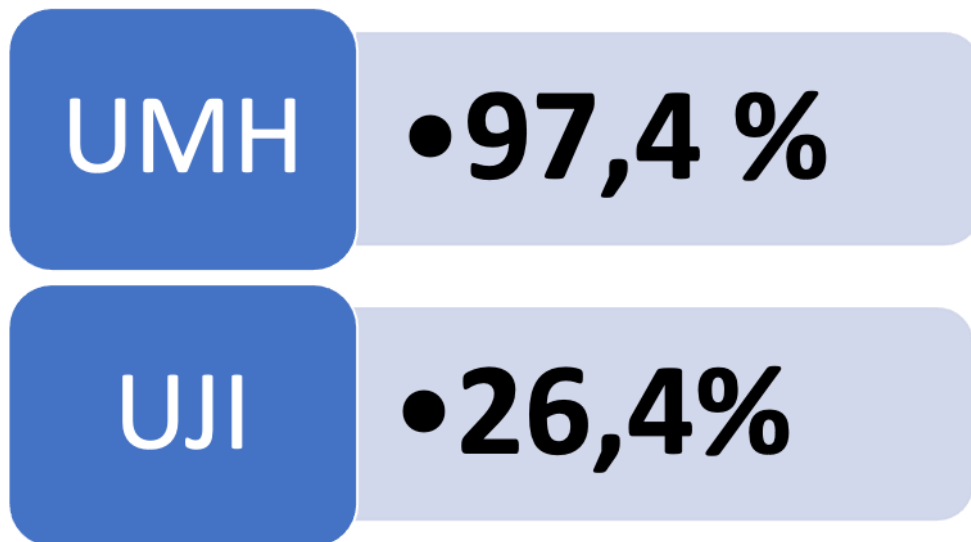
53,7% rep totes les classes en castellà

1,8% rep totes les classes en valencià

Podem dir que el model docent de la UMH és monolingüe en castellà, atès que pràcticament la totalitat de l'estudiantat (97,4%) declara rebre totes les classes en castellà. En el pol oposat hi ha l'UJI, on només declara aquest extrem un 26,4%, cosa que significa que almenys un 73,6% rep alguna classe en valencià. També la UV-EG ocupa un lloc destacat: 2 de cada 3 estudiants i estudiantes d'aquesta universitat declaren rebre alguna classe en valencià.

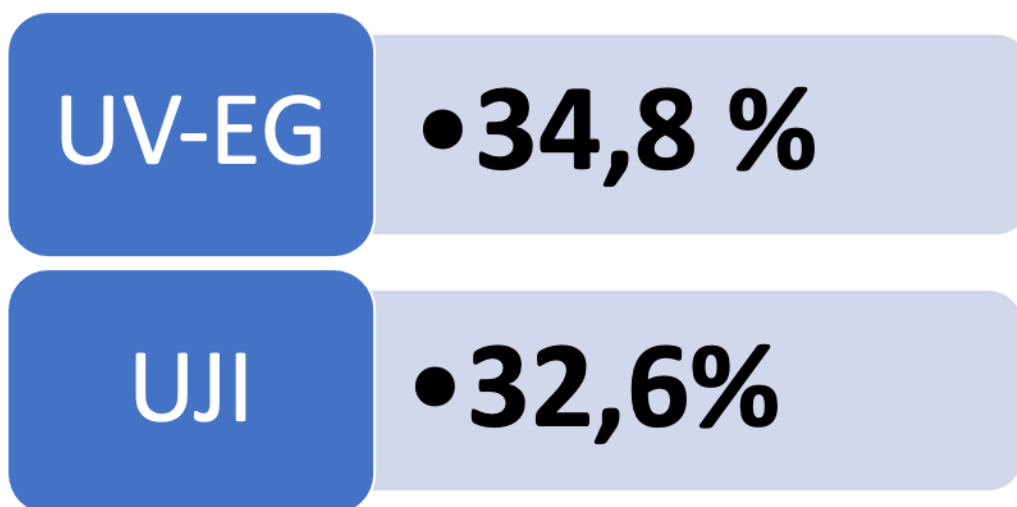
La combinació de resultats de l'UJI, amb un model d'elecció de la docència en valencià per part del professorat, i els de la UV-EG i la UPV, amb models de línies en valencià, ens indica que els resultats poden dependre més de l'actitud envers el valencià dels usuaris i usuàries, sobretot del PDI, que no del model triat: d'una banda, UV-EG i UPV amb el mateix model presenten resultats bastant diferents, mentre que la UV-EG i l'UJI amb models distints presenten resultats més pròxims.

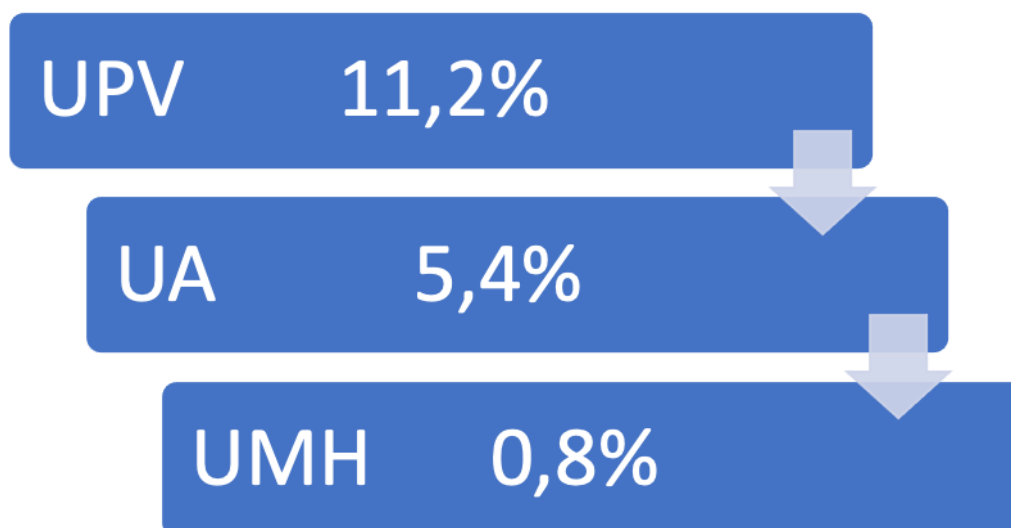
G08. Totes les classes en castellà

Només l'estudiantat de l'UJI i de la UV-EG declaren rebre la meitat de les classes o més en valencià amb una freqüència significativa, un 32,6% i un 34,8% dels casos. És a dir, 1 de cada 3 estudiants i estudiantes de l'UJI i de la UV-EG declaren rebre la meitat o més de les classes en valencià. La resta d'universitats obtenen respostes molt baixes: 5,4% la UA, 0,8% la UMH i 11,2% la UPV.

G09. La meitat de les classes en valencià

Aquests resultats són consistents amb el nombre escàs de professorat que atén les classes en valencià. Les respostes del PDI són bastant coincidents amb les de l'estudiantat pel que fa a l'oferta docent en valencià, ja que trobem que quasi 2 de cada 3 professors o professores del sistema universitari públic valencià declaren no haver fet mai classes en valencià. A més a més, del professorat que declara haver-ne fet alguna, la meitat diu que ha impartit classes en valencià 5 anys o menys. I podem afegir que d'aqueixa tercera part que diu haver fet classes en valencià, un terç (32,3%) declara que enguany (el curs 2008/09) no en fa cap, i menys d'una quarta part (23,9%) diuen fer-les totes aquest curs. Per tant, podem calcular, amb aquestes dades, que durant el curs 2008/09 al voltant d'un 8% de tot el professorat del sistema universitari públic valencià impartia totes les classes en valencià i que al voltant d'un 20% de tot aquest professorat feia alguna classe en valencià en aqueix curs.

Taula 19. Professorat que fa les classes en valencià (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
Un	49,4	24,9	30,0	35,3	18,7	26,3
Dos	20,3	27,2	30,0	27,3	19,5	22,6
Tres	11,4	18,7	10,0	16,0	20,3	18,2
Quatre	6,3	10,9	10,0	6,0	12,9	10,4
Cinc	2,5	5,4	10,0	4,0	10,2	7,3
Més de cinc	10,1	12,8	10,0	11,3	18,4	15,1
N	79	257	10	150	256	861

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Podem dir que l'oferta de cursos en valencià és curta i la plantilla disposada a assumir aqueixa docència és escassa. A més a més, a l'escassa oferta de cursos en valencià, cal afegir la freqüent ruptura del compromís que els converteix, en molts casos, en un curs en castellà, més del 40% del PDI, concretament un 42,4%, que fa classes en valencià es passa majoritàriament al castellà quan algun

estudiant o estudianta es dirigeix al professorat en aquesta llengua, només 1 de cada 3 professors i professores (36,6%) es mantenen en el valencià.

Taula 20. Raons per les quals imparteix docència en valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Perquè és la meua llengua	43,7	61,2	79,2	75,7	63,2	64,7
Per convicció	48,3	47,9	45,0	36,4	29,8	44,8
Perquè l'alumnat n'ha demanat	38,0	24,1	27,9	34,6	45,6	28,4
Per satisfer els drets de l'alumnat	17,8	17,3	12,7	24,6	12,3	18,5
Per necessitats del departament	14,2	15,6	4,6	8,8	8,8	12,8
Per augmentar els meus coneixements	6,0	11,5	16,8	12,5	3,5	11,6
Per tindre més mèrits	7,5	10,7	5,5	4,1	15,8	8,5
Perquè tinc menys alumnat	2,0	3,1	1,8	1,5		2,5
N	61	206	108	92	15	573

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 21. Raons per no fer les classes en valencià (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Per falta de seguretat	57,8	44,2	36,2	42,4	33,7	44,9
Perquè sempre les he impartides en castellà	45,1	33,8	48,4	34,5	44,8	40,0
Perquè no sé escriure'l	31,0	40,8	26,9	43,5	35,2	36,9
Perquè no sé parlar-lo	41,2	41,7	23,2	37,3	29,7	36,9
Perquè em falta vocabulari específic	23,6	30,4	40,8	39,8	22,4	30,7
Perquè hi hauria estudiants i estudiantes que no m'entendrien	9,5	8,6	27,1	17,7	20,6	14,8
Perquè l'esforç no em compensa	11,5	23,4	17,6	11,6	10,2	14,5
Perquè no dispose del material adequat	4,3	10,4	16,5	11,3	13,4	10,0
Perquè això impedeix vindre a la universitat l'estudiantat	4,6	6,5	19,0	3,9	14,1	7,6
Perquè el departament o el centre no en faciliten l'organització	2,7	0,9	0,8	6,2	9,7	4,2
Perquè crec que és millor que no es facen classes en valencià	2,0	2,8	7,2	2,3	1,9	2,7
Perquè l'estudiantat s'hi oposa	0,7	0,9	0,9	0,3	1,2	0,7
N	211	103	121	206	236	795

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

L'ordre de raons adduïdes per fer classes en valencià són la identitat i les conviccions del professorat, la demanda i els drets de l'estudiantat, les necessitats del departament i els avantatges instrumentals aconseguits pel mateix professor o professora, mentre que les raons adduïdes per no fer classes en valencià van encapçalades per qüestions instrumentals i de formació, i en alguns casos també per causes relacionades amb l'organització docent.

Taula 22. Actitud davant un curs catalogat en valencià que s'imparteix en castellà (estudiantat) i universitat

	UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
No faig res	38,4	65,6	49,6	49,2	49,9	49,0
Si és possible canvie de grup	39,4	10,8	10,3	28,3	24,8	26,1
Li dic al professor o professora que la faça en valencià	11,1	17,5	20,7	13,6	20,8	16,6
Proteste a la direcció del centre i demane que es canvie al valencià	4,8	1,3	8,5	4,3	1,8	3,5
Proteste al servei lingüístic de la meua universitat	3,8	1,5	7,0	1,3	3,5	3,0
Si és una optativa canvie d'assignatura	2,3	0,3	1,3	0,8	1,3	1,2
No ho sap	5,6	4,4	4,4	4,3	1,3	3,5
No contesta	0,3	1,8	2,6	1,8	1,8	1,5
N	396	389	387	396	399	1.967

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

En conjunt, segons l'estudiantat, el monolingüisme valencià és menys freqüent a l'aula que en les relacions de l'estudiantat amb el PDI fora de l'aula, però també el monolingüisme castellà, atès que el PDI de les universitats públiques valencianes ajusta els seus usos lingüístics als de l'interlocutor o interlocutora amb major freqüència en les relacions establertes durant les tutories que en aquelles que es desenvolupen durant les classes.

Taula 23. Parla en les relacions docents amb el PDI de la universitat (estudiantat) i universitat

		UA	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
Dins de classe	Sempre valencià	1,5	8,0	0,8	4,8	11,6	6,6
	Segons la llengua del professorat	27,0	44,7	10,7	36,2	36,4	33,4
	Sempre castellà	58,3	31,6	82,5	48,9	38,4	47,9
	Depèn de la situació	13,1	15,7	6,0	10,1	13,6	12,1
	N	396	389	382	395	398	1.962
En la tutoria	Sempre valencià	1,8	9,6	1,3	6,9	14,1	8,3
	Segons la llengua del professorat	23,0	44,0	11,9	35,0	32,7	31,0
	Sempre castellà	69,9	39,3	83,2	51,8	44,8	54,0
	Depèn de la situació	5,3	7,0	3,6	6,3	8,3	6,7
	N	395	385	387	394	397	1.957

Taula 24. Parla en relacions docents amb l'estudiantat de la universitat (PDI) i universitat

		UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Dins de classe	Valencià	4,4	12,4	18,4	3,7	0,7	8,2
	Segons la llengua en què em parlen	23,8	48,8	32,3	39,0	14,5	36,8

	Castellà	67,7	36,8	46,2	56,1	84,8	52,9
	Una altra llengua	4,1	2,0	3,2	1,2		2,1
	N	341	358	294	357	281	1.633
En tutories	Valencià	4,1	10,9	14,6	3,7	0,7	7,2
	Segons la llengua en què em parlen	28,8	55,9	53,8	48,5	19,2	45,2
	Castellà	65,0	32,4	31,0	47,6	80,1	46,7
	Una altra llengua	2,2	0,8	0,6	0,2		0,9
	N	341	357	293	357	281	1.631

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Quant a l'ús escrit, sembla, tanmateix, com si la relació amb la institució universitària més que promoure l'ús escrit del valencià, aconsegueix frenar la ja minoritària tendència de l'estudiantat a utilitzar-lo. De fet, només entre el 6% i el 7% del PDI declara usar sempre el valencià en els seus materials, en la pissarra, en les transparències o en els exàmens. Per contra, 2 de cada 3 professors i professores, entre un 60% i un 62%, declaren usar sempre el castellà en aquests materials. Per tant, en les pràctiques docents escrites la presència del valencià és encara més escassa que la seua presència oral, a causa fonamentalment de la poca aportació escrita en valencià que fa el mateix PDI.

Taula 25. Llengua que usa en les transparències per a classe (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	4,4	11,1	13,5	2,2	0,7	6,8
Més valencià		2,9	2,6	2,9		2,0
Indistintament	7,0	24,5	8,3	12,7	2,1	14,5
Més castellà	12,7	10,4	16,0	10,9	4,8	11,0
Sempre castellà	70,6	47,1	52,6	67,9	92,4	61,6
Una altra	5,4	3,9	7,1	3,4		4,0
N	338	350	290	357	281	1.615

Taula 26. Llengua que usa en la pissarra per a classe (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	4,4	11,4	14,0	2,2	0,7	7,0
Més valencià	0,3	2,9	3,2	2,0		1,9
Indistintament	6,6	26,4	8,3	14,1	2,1	15,5
Més castellà	12,0	7,2	14,0	10,2	4,8	9,3
Sempre castellà	71,2	48,2	54,1	68,3	92,5	62,4
Una altra	5,4	3,9	6,4	3,2		3,9
N	337	352	290	356	281	1.616

Taula 27. Llengua que usa en els materials docents per a classe (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	4,4	9,8	10,8	2,2	0,7	6,1
Més valencià	0,3	3,2	3,2	1,2		1,8
Indistintament	8,9	26,1	10,2	16,1	3,4	16,6

Més castellà	11,1	11,1	19,1	10,9	4,8	11,3
Sempre castellà	70,3	46,0	50,3	66,4	91,1	60,4
Una altra	5,1	3,7	6,4	3,2		3,8
N	337	355	292	357	281	1.623

Taula 28. Llengua que usa en les preguntes per als exàmens (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Sempre valencià	4,4	11,4	12,7	2,2	0,7	6,9
Més valencià	0,3	2,0	2,5	1,5		1,4
Indistintament	7,3	25,9	11,5	14,8	2,1	15,9
Més castellà	11,4	8,5	10,8	10,5	4,8	9,4
Sempre castellà	71,8	48,5	56,7	67,9	92,5	62,7
Una altra	4,7	3,7	5,7	3,2		3,6
N	338	353	291	357	281	1.620

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Les pràctiques escrites en valencià del PAS de les universitats públiques valencianes són més freqüents que els usos escrits del conjunt del PDI del sistema. Això significa que, atès que també són superiors els usos escrits de l'estudiantat, podem dir que el col·lectiu del PDI del SUPV és el que, en termes generals, menys usa el valencià, tant en la comunicació oral, com en l'escrita, així com en la docència, en la investigació o en l'administració.

La diferenciació introduïda per la branca d'estudi és significativa sobretot per distingir l'estudiantat d'arts i d'humanitats de tota la resta, però molt especialment del de la branca d'enginyeria i d'arquitectura.

6.3.3. Pràctiques lingüístiques en la investigació

En la recerca, el valencià no sols competeix amb el castellà com a llengua vehicular de l'activitat investigadora, oral o escrita, sinó que l'anglès obté una posició destacada, en competir amb el castellà com a llengua hegemònica, i desplaça el valencià cap a posicions pràcticament testimoniales. En la publicació de la recerca, segons passem de comunicacions d'accés més restringit a comunicacions d'accés més obert, la presència del valencià es va reduint encara més i la del castellà augmenta.

Taula 29. Freqüència amb què parla en valencià amb col·legues per recerca (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Mai	56,6	37,1	36,4	54,9	76,6	48,8
Poca freqüència	26,9	25,9	34,6	25,7	20,7	26,4
Molta freqüència	16,6	37,1	29,0	19,4	2,8	24,8
N	340	358	299	358	281	1.636

Taula 30. Freqüència amb què parla en anglès amb col·legues per recerca (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
--	----	-------	-----	-----	-----	------

Mai	39,4	30,0	17,4	27,7	45,2	31,3
Poca freqüència	35,9	24,3	28,0	27,2	35,6	28,6
Molta freqüència	24,7	45,7	54,7	45,1	19,2	40,0
	333	357	297	354	281	1.622

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Segons les declaracions del PDI, quasi la meitat (48,8%) no usa mai el valencià en les seues reunions amb col·legues per a la recerca, mentre que quasi una quarta part (24,8%) declara usar-lo amb molta freqüència. Una dada que contrasta amb els usos declarats de l'anglès en aquestes reunions, ja que un 40% declara usar-lo amb freqüència, mentre que un 31,3% diu que no l'usa mai. Així resulta que el valencià ocupa una posició inferior a l'anglès en les reunions de recerca que realitza el PDI del sistema universitari públic valencià.

És destacable el fet que les universitats que declaren usos de l'anglès més freqüents en els treballs d'investigació són també les universitats que usen més habitualment el valencià, la UV-EG i l'UJI, però els usos de l'anglès en l'àmbit de l'activitat investigadora superen els usos del valencià i són superiors entre el PDI doctorat.

Taula 31. Llengües més utilitzades, en primer lloc, en la producció escrita (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Castellà	74,8	70,6	63,1	74,9	87,0	73,2
Anglès	16,7	12,0	26,9	20,2	11,6	16,4
Valencià/català ¹	6,6	15,9	8,8	4,1	1,4	9,0
Alemany	1,6	0,3	0,6	0,5		0,6
Francès	0,3	0,8	0,6	0,2		0,5
Italià		0,3				0,1
N	340	357	298	358	281	1.634

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Podem dir que els membres del PDI tenen com a llengua preferent de publicació dels resultats de la seua investigació el castellà, i en segon lloc, però a molta distància, l'anglès. De fet, tres de cada quatre professors i professores (el 73,2%) declaren el castellà com a llengua més utilitzada, en primer lloc, en la seua producció escrita, mentre que un 16,4% diu que és l'anglès.

Taula 32. Llengua en què, preferentment, s'ha escrit investigació (PDI) i universitat

Producció científica	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Valencià	4,4	5,6	3,3	1,7	1,4	3,7
Castellà	49,1	47,6	43,0	39,6	39,0	44,6

¹ En tractar-se d'una pregunta oberta, s'han recollit algunes manifestacions d'usar el català, que hem considerat rellevant assenyalar, tot i el seu escàs nivell quantitatiu (0,2% del total, només amb respostes a la UV-EG i a la UA), pel possible valor qualitatiu de la resposta.

Bilingüe V/C	3,2	5,9	3,3	0,7	0,7	3,3
Anglès	41,5	39,3	49,0	57,2	58,9	47,1
Francès	1,9	0,9	0,7	0,5		0,9
Alemanys		0,7	0,7	0,2		0,4
N	337	334	278	348	281	1.570
Comunicacions						
Valencià	4,1	4,5	6,0	1,7	1,4	3,6
Castellà	51,1	52,6	49,7	49,1	45,9	50,5
Bilingüe V/C	4,1	7,3	5,4	2,0	0,7	4,5
Anglès	38,7	34,4	37,6	46,4	52,1	40,2
Francès	1,9	0,9	0,7	0,5		0,9
Alemanys		0,3	0,7	0,2		0,3
N	336	346	276	346	280	1.586
Ponències i conferències						
Valencià	4,8	6,2	4,1	1,8	1,4	4,1
Castellà	51,3	57,7	51,4	51,3	50,0	53,4
Bilingüe V/C	3,8	7,1	4,8	2,0	1,4	4,4
Anglès	37,8	27,4	38,4	44,2	47,3	36,7
Francès	1,9	0,9	0,7	0,5		0,9
Alemanys	0,3	0,7	0,7	0,3		0,5
N	335	331	268	344	281	1.553
Articles						
Valencià	4,8	5,2	4,0	0,8	1,4	3,5
Castellà	45,4	42,9	40,9	38,8	37,2	41,7
Bilingüe V/C	4,4	6,4	2,7	2,5		4,1
Anglès	43,2	43,9	51,0	57,1	61,4	49,4
Francès	1,9	0,9	0,7	0,5		0,9
Alemanys	0,3	0,7	0,7	0,3		0,4
N	337	336	274	343	280	1.565
Llibres						
Valencià	5,8	9,3	6,8	3,7	1,4	6,1
Castellà	64,6	67,4	64,1	72,0	69,8	67,9
Bilingüe V/C	4,1	9,5	5,1	5,6	0,7	6,1
Anglès	23,1	13,0	23,1	17,8	28,1	18,7
Francès	2,0	0,4		0,6		0,7
Alemanys	0,3	0,4	0,9	0,3		0,4
N	314	290	214	312	268	1.392

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

En canvi, en el model lingüístic de l'àmbit investigador del SUPV el valencià resta pràcticament exclòs, la producció científica en valencià del PDI és tan escassa que quasi mai supera el 5% com a llengua preferent. L'anglès és assenyalat com la llengua preferent, per davant del castellà, quan es tracta de producció científica, en general, i d'articles, en particular; mentre que el castellà

manté l'avantatge, respecte a l'anglès, quan es tracta de comunicacions, ponències, conferències i llibres

7. L'anglès a la docència universitària valenciana

Hem pogut comprovar com en l'àmbit de la investigació l'anglès ocupa una posició de competició amb el castellà, tot superant amb escreix la posició que ocupa el valencià. En aquest estudi també s'ha indagat sobre les opinions d'estudiants i PDI respecte a la docència en anglès.

Així sabem que 2 de cada 3 estudiants i estudiantes del SUPV (67,4%) pensen que haurien de rebre la docència d'algunes assignatures en anglès. Una opinió més estesa entre l'estudiantat de la UPV, on 3 de 4 estudiants (76,6%) es posicionen a favor de rebre una part de la docència en anglès, i més restringida en l'UJI, on la proporció es redueix a 1 de cada 2 (56,9%).

Taula 33. Opinió sobre la impartició d'algunes assignatures en anglès (estudiantat) i universitat

	UAL	UJI	UMH	UPV	UV-EG	SUPV
A favor	60,1	56,9	62,3	76,6	67,9	67,4
En contra	39,9	43,1	37,7	23,4	32,1	32,6
N	394	380	385	393	399	1.955

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Taula 34. Posició respecte a fer docència en anglès en les seues assignatures (PDI) i universitats

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
No tindria cap problema per a fer-la	34,7	29,7	53,6	38,9	32,7	35,6
Estaria disposat/ada a fer-la si feren cursos apropiats	33,3	52,9	61,7	51,9	49,8	49,4
Considero que abans que l'anglès cal fomentar el valencià	8,5	14,3	10,2	6,5	2,1	9,7
No, perquè totes les classes haurien de ser en valencià	1,5	2,3	0,7	0,5	0,5	1,4
No, perquè totes les classes haurien de ser en castellà	9,1	4,2	3,2	5,6	10,0	5,9
No podria impartir-les, no sé anglès o en sé molt poc	42,0	32,6	24,9	32,6	31,9	33,6
N	332	344	288	343	276	1.580

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

8. Usos escrits administratius

Tres de cada quatre professors i professores diuen que es dirigeixen per escrit a l'administració universitària en castellà, és a dir, es dirigeix en valencià amb major freqüència que ho fa amb l'estudiantat en la docència. En aquest aspecte el PDI de l'UJI destaca en assegurar, en un 28,4% dels casos, dirigir-se en valencià a l'administració de la universitat, mentre que el PDI de la UMH només ho fa en un 1,4% dels casos.

Taula 35. Llengua en què escriu preferentment els escrits administratius (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Valencià	5,6	17,8	28,4	5,5	1,4	11,6
Castellà	79,5	68,2	54,5	79,8	95,8	74,9
Bilingüe V/C	12,5	13,5	14,9	11,5	2,1	11,8
Anglès	2,0	0,6	2,2	2,6	0,7	1,5
Francès	0,3			0,5		0,2
	321	320	247	330	276	1.492

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Dos de cada tres PAS del SUPV (entre el 60,4% i el 68,9%) declara que escriu preferentment en castellà qualsevol mena de document administratiu. La presència del valencià es va reduint i la del castellà augmenta, segons passem de comunicacions d'accés més restringit a comunicacions d'accés més obert.

En aquest punt, convé destacar la significativa diferència del personal d'administració i serveis de la universitat castellanenca respecte a la resta de PAS del SUPV, com ho hem fet amb altres usos lingüístics. En aquest apartat d'usos administratius, la distància és esfereïdora, duplica o més que duplica, segons com, la del PAS que més usa el valencià en segon lloc, el de la UV-EG. I destaquem aquesta dada, per rellevant, però també per assenyalar el paper que pot tindre en aquest resultat el fet que l'UJI exigisca el requisit lingüístic per accedir a les places que convoca. Un apunt que ha de fer pensar sobre la pertinència de perfilar lingüísticament les places, no només de PAS, sinó també de PDI.

Taula 36. Llengües més utilitzades, en primer lloc, en la producció escrita (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Castellà	94,4	71,1	42,1	93,7	95,3	79,9
Valencià/Català	4,9	19,8	57,1	5,3		15,6
Anglès	0,7	9,2	0,8	1,0	4,7	4,6
N	306	349	240	303	215	1.412

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

En qualsevol cas, les pràctiques escrites en valencià del PAS de les universitats públiques valencianes són més freqüents que els usos escrits del conjunt del PDI del sistema. Això significa que, atès que també són superiors els usos escrits de l'estudiantat als del PDI, podem dir que el col·lectiu del PDI del SUPV és el que, en termes generals, usa menys el valencià, tant en la comunicació oral, o en l'escrita, com en la docència, en la investigació o en l'administració.

9. Importància atorgada a les diverses llengües

En una mena de cercle viciós, el grau de necessitat d'una llengua incideix en la seua valoració social, que incideix al mateix temps en la seua percepció com a llengua necessària, així, en aquelles universitats on l'ús del valencià està més reglat s'ha fet més necessari i consegüentment està més valorat. És ben cert que per a valorar una llengua fem intervenir igualment uns altres criteris de caràcter simbòlic i identitari, però també donem importància a una llengua si la percebem com a necessària. Es podria dir que, fent polítiques que regulen el seu ús necessari, com ara amb l'aplicació del requisit lingüístic, la perfilació lingüística de les places, l'increment la docència i els usos administratius en valencià..., es dona un valor més alt al valencià.

Taula 37. Importància d'aquestes llengües en la formació (PDI) i llengua primera

		Valencià	Les dues llengües	Castellà	SUPV
Valencià	Gens important	9,4	14,8	37,1	30,3
	Poc important	21,1	21,0	28,6	26,4
	Bastant important	31,1	31,2	21,8	24,0
	Molt important	38,4	33,0	12,5	19,3
	N	292	132	1.172	1.634
Castellà	Gens important	0,2		0,4	0,4
	Poc important	0,2		0,3	0,3
	Bastant important	7,7	4,9	2,9	4,2
	Molt important	92,0	95,1	96,4	95,1
	N	295	133	1.174	1.637
Anglès	Gens important	8,5	7,0	7,8	7,7
	Poc important	6,5	4,6	9,4	8,3
	Bastant important	32,3	32,7	25,1	26,9
	Molt important	52,7	55,7	57,7	57,1
	N	292	132	1.169	1.630

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Entre el PDI de les universitats públiques valencianes hi ha un 43,3% que reconeix bastant o molta importància al valencià en el seu procés formatiu, mentre que un 84% l'atorga a l'anglès. Això significa que quasi un 60% del PDI atorga poca o cap importància al coneixement del valencià, en la seua formació.

Pel que fa al PAS, hem d'assenyalar que manifesta una valoració significativament superior del paper del valencià en la seua formació, en comparació amb el PDI. Quasi el 60% dels casos (59,1%) assenjala que ha tingut molta o bastant importància. Amb tot, també es troba per darrere, en importància, del castellà que se cita com a molt o bastant important per pràcticament tot el PAS del SUPV (99,2%, la mateixa proporció que el PDI), i de

l'anglès, que té reconeguda bastant o molta importància per un 67,8% del PAS. Val a dir, però, que aquesta ordenació que situa el valencià per darrere de l'anglès, pel que fa a la importància en la formació pròpia, només es trenca pel personal d'administració i serveis de la universitat castellonenca, el qual considera en un 77,3% dels casos que el valencià ha sigut bastant o molt important en la seua formació, mentre que l'anglès ho ha sigut en un 55,8% dels casos.

Segons el PDI, per al seu futur professional són de màxima importància el castellà i l'anglès que superen, de mitjana, el 9. En el cas del castellà s'aproxima al 10, amb un 9,6. El valencià és presentat com una llengua d'importància mitjana, amb una valoració de 6,14, juntament amb el francès, amb una valoració un punt inferior (5,11). El PAS considera lleugerament més important el valencià per al seu futur professional que el PDI.

En general, el castellà és valorat universalment com una llengua de primer ordre i importància, tant pel que fa a la formació com pel que fa al desenvolupament professional. L'anglès és considerat més important que el valencià per tots els col·lectius, excepte per al PAS de l'UJI, que el posiciona en tercer lloc, darrere del valencià.

10. Actituds lingüístiques al SUPV

Tant els usos com les competències del valencià apareixen lligades amb les actituds que es mantenen davant aquesta llengua; tanmateix, les relacions són diferents segons parlem de competències o d'usos. En el cas de les competències, el fet de no manifestar competències màximes ja apareix associat a actituds més negatives envers el valencià: és com si aquesta relació ens diguera que aquell que no coneix correctament el valencià és perquè no vol.

Tanmateix, en el cas dels usos, quan apareix un mínim ús del valencià se'ns presenta associat amb actituds positives envers el valencià, només aquelles persones que es manifesten monolingües en castellà ho fan amb actituds més aviat negatives envers el valencià; en aquest cas, el que sembla dir-nos és que l'ús del valencià, per mínim que siga, està associat a les actituds positives.

En la relació dels usos declarats amb les actituds manifestades s'observa una escala creixent que ens porta dels usos més privats i menys formals als més públics i formals en les posicions d'actitud positiva envers el valencià, de manera que aquelles persones que manifesten un usos del valencià més públics i formalitzats es troben associades amb actituds molt favorables envers el valencià.

En comparació amb el PDI del SUPV, podem dir que el PAS presenta una estructuració d'actituds una mica diferent. Entre el PDI, l'UJI i la UV-EG es distanciaven bastant de la mitjana, tot deixant el punt central a la UA, mentre que la UPV s'ubicava una mica més allunyada de la centralitat tot presentant actituds un poc més contràries al valencià que la mitjana i la UMH manifestava les opinions més oposades al valencià. Entre el PAS, però, la posició més centrada l'ocupa el PAS de la UPV, amb el PAS de la UV-EG relativament pròxim, però esbiaixat cap al pol de manifestar opinions més favorables al valencià, i el PAS de la UA més allunyat de la mitjana en el sentit d'oposar-se més freqüentment a la normalitat del valencià. En els pols trobem el PAS de l'UJI, a favor del valencià, i de la UMH, en contra.

La variable sociodemogràfica que més diferencia el PAS del SUPV en la seua composició d'actituds respecte al valencià és l'origen territorial. Així resulta que el PAS del SUPV més favorable a l'obligatorietat i el foment del valencià és el nascut a les zones d'Alcoi-Gandia-Dénia i València, i el de l'UJI, mentre que el més contrari és el PAS procedent d'Hispanoamèrica, de la zona valenciana castellanoparlant i de la resta d'Espanya (no catalanoparlant), el de més de 60 anys i el que treballa a la UMH. El més favorable al valor institucional del valencià torna a ser el nascut a les zones d'Alcoi-Gandia-Dénia i València, però no al de l'UJI, sinó que acompanyat del PAS de nivell D; mentre que els més contraris a aquest valor lingüístic institucionalitzat són, novament, el PAS procedent d'Hispanoamèrica i els que treballen a la UMH. Finalment, el PAS més posicionat a favor de la subordinació social del valencià torna a ser el procedent d'Hispanoamèrica i el que treballa a la UMH, mentre que el més contrari és el nascut a la zona de València i el nascut a la zona de Castelló.

10.1. Evolució prevista del valencià

Acabem de constatar que les valoracions que es fan de la utilitat del valencià en la formació i en la projecció professional estan per sota de les que es fan del castellà i de l'anglès. I, amb tot, la percepció és que l'ús del valencià més aviat seguirà igual o, fins i tot, augmentarà. Entre el PDI de les universitats públiques valencianes, un de cada tres (33,1%) pensa que els usos del valencià en la universitat milloraran, i només un 18,8% que empitjoraran. Les expectatives del PAS respecte als usos del valencià en la universitat encara són millors: un 42,5% diuen que milloraran i només un 12,5% creu que empitjoraran.

Taula 38. Evolució de l'ús del valencià en la societat en general (PDI)

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Disminuirà	22,3	24,6	24,7	16,6	12,9	21,1
Seguirà igual	50,4	44,3	42,2	50,9	56,1	48,0
Augmentarà	27,3	31,1	33,1	32,5	30,9	30,9

N	300	334	284	340	268	1.523
---	-----	-----	-----	-----	-----	-------

Taula 39. Evolució de l'ús del valencià en la societat en general (PAS)

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Disminuirà	16,2	27,3	24,3	17,4	13,3	21,6
Seguirà igual	47,6	41,8	45,1	43,6	51,2	44,4
Augmentarà	36,2	30,9	30,6	38,9	35,5	34,0
N	290	337	235	298	203	1.363

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Les expectatives d'evolució del valencià són lleugerament pitjors pel que fa als usos socials del valencià que als usos a la universitat: augmenten les expectatives d'empitjorament i disminueixen les de millora.

Taula 40. Evolució de l'ús del valencià a la universitat (PDI) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Disminuirà	19,9	18,5	14,7	16,5	27,9	18,8
Seguirà igual	49,3	45,1	46,2	50,9	52,1	48,1
Augmentarà	30,8	36,3	39,1	32,6	20,0	33,1
N	307	333	289	338	269	1.529

Taula 41. Evolució de l'ús del valencià a la universitat (PAS) i universitat

	UA	UV-EG	UJI	UPV	UMH	SUPV
Disminuirà	8,5	16,3	10,6	9,3	13,1	12,5
Seguirà igual	48,8	41,8	45,3	43,6	54,4	45,0
Augmentarà	42,7	41,8	44,1	47,1	32,5	42,5
N	293	337	236	289	206	1.360

Font: Enquesta sobre la situació del valencià en el SUPV. 2009.

Torna a ser el PDI de l'UJI, acompanyat aquesta vegada pel de la UPV, el que millors expectatives declara. És, però, també el PDI de l'UJI el que més empitjora les seues expectatives, acompanyat pel PDI de la UV-EG, quan passen de la valoració de l'entorn universitari, a la valoració de l'entorn social.

El PAS també empitjora les seues expectatives quan pensa en l'evolució social dels usos del valencià, en lloc de l'evolució dels usos en la universitat. Amb tot, és lleugerament més optimista que el PDI pel que fa a les expectatives de millora.

En conclusió, malgrat la valoració escassa que fan de la utilitat del valencià, el PDI i el PAS del SUPV no pensen amb molta freqüència que els usos del valencià disminuiran, ni en la universitat, ni en la societat en general, però sobretot en la primera.

11. Drets lingüístics i valoracions dels serveis lingüístics universitaris

Entre l'estudiantat del sistema universitari públic valencià, quasi un de cada cinc (17,8%) no sap que pot usar en la universitat les dues llengües oficials.

Pel que fa a les valoracions dels serveis lingüístics de cada universitat, podem dir que en general, totes superen la mitjana aritmètica de l'escala, és a dir, totes en general aproven. Tot i això, hem de destacar que entre l'estudiantat es presenta una valoració més crítica que entre el PDI i el PAS.

Per tant, resulta que l'estudiantat presenta valoracions més crítiques que el PDI i el PAS; que en les valoracions del servei de la UMH hi ha aparents contradiccions entre l'estudiantat i el PDI, d'una banda, i el PAS, d'altra; que per a l'estudiantat el servei més valorat és el de l'UJI, per al PDI el de la UA i per al PAS el de la UMH; que el servei de la UV-EG es troba valorat, en termes relatius, més críticament que la resta per tots tres col·lectius, tot i que el servei de la UMH obté puntuacions més baixes entre l'estudiantat i el PDI.

12. Conclusions

Fet i fet, vist des del conjunt del SUPV, **els resultats ratllen per dalt de la mitjana de la població valenciana** en bona part dels indicadors analitzats i, especialment, en aquells que mesuren les competències lingüístiques del personal i l'estudiantat universitari, com també en alguns dels que avaluen el nivell d'ús.

No obstant això, les dades ens mostren amb una contundència absoluta que: **ni l'estudiantat valencianoparlant té garantit a hores d'ara el seu dret a rebre una docència universitària en valencià, ni el professorat disposat a impartir-la gaudeix de les condicions necessàries per a fer-ho amb normalitat** i amb un nivell d'esforç equivalent al d'aquell que la imparteix en castellà.

En termes generals, les dues universitats que fins al moment present han obtingut millors resultats, a una distància significativa de la resta, són la Universitat de València-Estudi General i la Universitat Jaume I. Amb resultats semblants si exceptuem l'ús del valencià en l'administració universitària. En aquest àmbit, **la política de foment del valencià de la Universitat Jaume I, que inclou el compliment del requisit lingüístic per a accedir a la plantilla del personal d'administració i serveis, ha donat uns resultats considerablement millors** que les altres regulacions vigents a la resta d'universitats del SUPV, més ambigües i tímides.

Quant al foment de la docència en valencià, **les polítiques lingüístiques universitàries actualment vigents, més que en la reglamentació i planificació institucional, es basen en la gestió i l'impuls de la voluntat personal del professorat** per tal d'articular a partir d'aquesta una oferta docent en valencià. Aquesta gestió de voluntats personals té, lògicament, una oferta d'abast limitat i escàs, que es reparteix per universitats, titulacions i departaments de forma summament desigual.

Si es vol avançar més en l'equiparació de les dues llengües, les universitats han de reglamentar la carrera docent i planificar la creació d'una plantilla de professorat perfilada en valencià molt més nombrosa que l'actual i més homogèniament distribuïda. Si no ho fan així, el paisatge que ens mostra aquest estudi deixa veure clarament com l'horitzó màxim al qual es pot arribar amb les actuals polítiques, pel que fa a docència en valencià, es troba ben pròxim.

Si ho comparem amb els resultats assolits durant els 25 anys anteriors **fixar-se ja com a objectiu l'assoliment d'un SUPV bilingüe en el termini dels propers 25 anys** pot semblar impossible, però és un objectiu ben concret que tradueix amb claredat la pretensió d'equiparar les dues llengües oficials i de treure el valencià de la subordinació i la minorització en la docència universitària. D'altra banda, la consecució d'una universitat bilingüe constitueix una conseqüència lògica necessària, si es manté la pretensió d'assegurar a les persones valencianoparlants l'acompliment del seu dret lingüístic, actualment impossibilitat per la persistència d'un col·lectiu monolingüe castellà resistent (i en ocasions intolerant) a l'ús normal del valencià. **L'actual bilingüisme asimètric és una de les causes més importants perquè no s'avance en la normalització del valencià**, en produir sistemàticament majories *intensives* del castellà i subordinacions i ocultacions del valencià. La condició bilingüe de les persones valencianoparlants –condició unilateral– fa que un sol alumne o alumna castellanoparlant monolingüe –en tant que usa la llengua dominant– siga majoritari –en el sentit *intensiu* del terme– en una classe on predomina a bastament l'estudiantat que parla valencià. Per això **es fa necessària una reglamentació institucional de suport a la llengua subordinada, que a més a més és la llengua pròpia**.

La resistència a aprendre el valencià o la intolerància al fet que les persones valencianoparlants s'expressen en la seua llengua, s'amaga sovint darrere l'argument del caràcter impositiu del valencià. Discurs des del qual aquestes actituds miren de bloquejar qualsevol regulació normalitzadora. Per això, qualsevol política lingüística normalitzadora del valencià, en tant que llengua actualment minoritzada, **necessita formular-se en termes de política d'igualtat** perquè pugui ser efectiva.

El pla de política lingüística de cada universitat, entès com el pla d'igualtat de les dues llengües, haurà de preveure l'increment anual d'assignatures i de places docents lingüísticament perfilades per tal d'acabar assolint el 50% de la docència impartit en valencià l'any 2035. Cal fer notar que no parlem de duplicar la docència fent dues línies íntegres, una en valencià i l'altra en castellà, sinó, tot el contrari, apuntem a **una distribució docent en què el valencià estiga aleatòriament distribuït en la meitat de les assignatures, que l'alumnat haurà de cursar sense reparar en quina llengua s'imparteixen**. És a dir, una universitat on el 50% de la docència es faça en valencià, distribuïda harmoniosament i equitativa per totes les àrees de coneixement de totes les titulacions i postgraus, tant en les assignatures obligatòries com en les optatives.

Atesos els baixos nivells d'oferta actual, aconseguir aquest objectiu en 25 anys comporta, d'una banda, fixar o bloquejar des del primer moment el perfil de les assignatures impartides actualment en la llengua pròpia i, d'una altra, **perfilar en valencià durant els primers anys una quantitat superior al 75% de les places de nova creació a més de reglamentar-ne la inclusió com a requisit en la carrera docent del PDI del SUPV**.

L'avanç progressiu de la docència en valencià, que l'alumnat haurà de cursar necessàriament, provocarà com a conseqüència l'increment de la bilingüïtzació de l'alumnat, o, si es vol, la reducció de l'alumnat monolingüe castellà. A més a més la progressió del pla té l'avantatge que tot l'estudiantat acabarà la seua formació universitària amb un alt domini del valencià i del castellà, per la qual cosa **tot l'alumnat podrà disposar d'un nivell C1 de valencià en acabar els estudis** i si, a més a més, es planifica convenientment i simultàniament l'ensenyament en anglès, un B2 en llengua estrangera.

Els estudiants i les estudiantes que acollirà el SUPV provinents d'indrets no valencianoparlants hauran de ser informats que la seua incorporació al sistema universitari valencià comporta el valor afegit de formar-se també en valencià i de l'existència de serveis lingüístics especialitzats que atendran les seues dificultats en cadascuna de les dues llengües oficials i posaran a la seua disposició programes d'acolliment lingüístic expressament dissenyats per a l'estudiantat nouvingut.

Pel que fa a la investigació i més concretament a les publicacions científiques, les universitats valencianes, de comú acord amb la resta d'universitats del mateix sistema lingüístic, caldria que enllestiren, amb urgència, un pla estratègic suficientment dotat financerament, per tal que la investigació i publicació en català obtinga el reconeixement curricular pertinent, així com la projecció internacional requerida en totes les branques del coneixement. Amb la qual cosa, el nivell d'adhesió lingüística al valencià exigít per mantindre el seu

ús habitual en la investigació deixarà de ser tan elevat com ho és actualment i es posarà a l'abast d'un major nombre de PDI.

Cal dir, per últim, que **la viabilitat i el bon fi d'un pla d'igualtat de les dues llengües oficials d'aplicació a les universitats del SUPV està fortament condicionat per l'evolució de la situació sociolingüística general** i que, si es vol assegurar la seua eficàcia, hauria d'anar acompanyat, o produir-se en el marc, d'un pla anàleg d'abast general per a tot el País Valencià o, si més no, per a l'Administració i totes les institucions públiques valencianes i també s'hauria d'acompanyar d'un pla per aconseguir la presència de la llengua catalana dins la UE.

Artur Aparici Castillo i Rafael Castelló Cogollos

Directors de l'Equip Investigador